

**ÉLABORATION DE MÉDIA AUDIOVISUEL SUR INSTAGRAM
COMME ALTERNATIVE À L'APPRENTISSAGE DU FLE EN LIGNE
POUR LA COMPRÉHENSION ORALE ET LA PRODUCTION ORALE**

THÈSE

Rédigée afin d'accomplir la condition partielle d'obtention du Diplôme de Master
Pédagogique en FLE

Par

HAYYIN AWWALIYYA TIYAS SAMUDRA

2002103

**DÉPARTEMENT DE FRANÇAIS DU POST-MAÎTRISE
FACULTÉ D'ENSEIGNEMENT DES LANGUES ET LETTRES
UNIVERSITAS PENDIDIKAN INDONESIA**

2022

**ÉLABORATION DE MÉDIA AUDIOVISUEL SUR INSTAGRAM
COMME ALTERNATIVE À L'APPRENTISSAGE DU FLE EN LIGNE
POUR LA COMPRÉHENSION ORALE ET LA PRODUCTION ORALE**

Oleh

Hayyin Awwaliyya Tiyas Samudra
S.Pd. Universitas Negeri Semarang, 2020

Sebuah Tesis yang diajukan untuk memenuhi salah satu syarat memperoleh gelar
Magister Pendidikan (M.Pd.) pada Fakultas Pendidikan Bahasa dan Sastra

© Hayyin Awwaliyya Tiyas Samudra 2022
Universitas Pendidikan Indonesia
November 2022

Hak Cipta dilindungi Undang-Undang.

Tesis ini tidak boleh diperbanyak seluruhnya atau sebagian,
dengan dicetak ulang, difoto kopi, atau cara lainnya tanpa ijin dari penulis.

FICHE DE CONFIRMATION

HAYYIN AWWALIYYA TIYAS SAMUDRA

**ÉLABORATION DE MÉDIA AUDIOVISUEL SUR INSTAGRAM
COMME ALTERNATIVE À L'APPRENTISSAGE DU FLE EN LIGNE
POUR LA COMPRÉHENSION ORALE ET LA PRODUCTION ORALE**

Cette thèse a été approuvée pour être examinée par :

Directrice de Recherche I

Prof. Dr. Tri Indri Hardini, M.Pd.
NIP. 196912231993022002

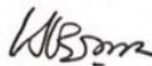
Directrice de Recherche II

Dr. Yuliarti Mutiarsih, M.Pd.
NIP. 196107231986012001

Approuvée par :

Chef du Programme de Post-Maîtrise de Français

Dr. Yuliarti Mutiarsih, M.Pd.
NIP. 196107231986012001

FICHE DE CONFIRMATION

HAYYIN AWWALIYYA TIYAS SAMUDRA

ÉLABORATION DE MÉDIA AUDIOVISUEL SUR INSTAGRAM
COMME ALTERNATIVE À L'APPRENTISSAGE DU FLE EN LIGNE
POUR LA COMPRÉHENSION ORALE ET LA PRODUCTION ORALE

Lue et approuvée par :

Jury I

Prof. Dr. H. Dadang Sunendar, M.Hum.
NIP. 196310241988031003

Jury II

Prof. Dr. Tri Indri Hardini, M.Pd.
NIP. 196912231993022002

Jury III

Dr. Yuliarti Mutiarsih, M.Pd.
NIP. 196107231986012001

RÉSUMÉ

Samudra, H. A. T. (2022). *Élaboration de média audiovisuel sur Instagram comme alternative à l'apprentissage du FLE en ligne pour la compréhension orale et la production orale*. Bandung : UPI.

C'est une recherche R&D (Recherche et Développement) menée dans le but d'élaborer un média d'apprentissage audiovisuel sur Instagram pour soutenir l'apprentissage du FLE en ligne pour la compréhension orale et la production orale du niveau A1 du DELF CECRL. Ce média d'apprentissage est élaboré à partir du besoin des apprenants sur l'élaboration du média d'apprentissage pour leur faciliter à l'apprentissage du FLE surtout l'apprentissage de la compréhension orale et la production orale. Nous espérons que ce média d'apprentissage pourra être un média d'apprentissage alternatif innovant pouvant être utilisé pour l'apprentissage de la compréhension orale et la production orale. Les résultats de cette recherche est la création du média audiovisuel sur Instagram comme alternative à l'apprentissage du FLE en ligne pour la compréhension orale et la production orale utilisable et accessible sur le site d'Instagram [<https://www.instagram.com/aylovefrench>]. Ensuite, les étapes pour utiliser ce média d'apprentissage est accessible sur le site de Youtube [<https://youtu.be/bv2k74ipGeo>]. Basés sur les résultats d'évaluation des experts sur l'élaboration de ce média d'apprentissage, il a été constaté que le média d'apprentissage élaboré est inclus dans la catégorie « très bien » et peut être utilisé comme alternative à l'apprentissage de la compréhension orale et la production orale du niveau A1. Basés sur les résultats d'évaluation des apprenants, ce média d'apprentissage est inclus dans la catégorie « bien » et peut être utilisé comme support d'apprentissage pour la compréhension orale et la production orale du niveau A1.

Mots-clés : Apprentissage du FLE en ligne, compréhension orale et production orale, Instagram, média audiovisuel.

ABSTRAK

Samudra, H. A. T. (2022). *Élaboration de média audiovisuel sur Instagram comme alternative à l'apprentissage du FLE en ligne pour la compréhension orale et la production orale*. Bandung : UPI.

Penelitian ini merupakan penelitian R&D (Research and Development) yang dilakukan dengan tujuan untuk mengembangkan media pembelajaran audiovisual di Instagram untuk mendukung pembelajaran bahasa Prancis daring pada keterampilan menyimak dan berbicara tingkat A1 DELF CECRL. Pengembangan media pembelajaran ini berdasarkan kebutuhan pemelajar terhadap media pembelajaran untuk memfasilitasi pembelajaran bahasa Prancis, terutama pada keterampilan menyimak dan berbicara. Kami berharap media pembelajaran ini dapat menjadi media pembelajaran alternatif yang inovatif sebagai pendukung pembelajaran keterampilan menyimak dan berbicara. Hasil dari penelitian ini adalah terciptanya media audiovisual di Instagram sebagai alternatif pembelajaran bahasa Prancis daring untuk keterampilan menyimak dan berbicara yang dapat digunakan dan diakses pada situs Instagram [<https://www.instagram.com/aylovefrench>]. Adapun langkah-langkah penggunaan media pembelajaran ini dapat diakses pada situs Youtube [<https://youtu.be/bv2k74ipGeo>]. Berdasarkan hasil evaluasi para ahli terhadap pengembangan media pembelajaran ini, diketahui bahwa media pembelajaran yang dikembangkan termasuk dalam kategori “sangat baik” dan dapat diterapkan pada pembelajaran keterampilan menyimak dan berbicara tingkat A1. Sedangkan berdasarkan hasil penilaian peserta didik, media pembelajaran ini termasuk dalam kategori “baik” dan dapat digunakan sebagai media pendukung belajar bahasa Prancis untuk keterampilan menyimak dan berbicara tingkat A1.

Kata kunci : Instagram, keterampilan menyimak dan berbicara tingkat A1, media pembelajaran, pembelajaran bahasa Prancis daring.

ABSTRACT

Samudra, H. A. T. (2022). *Élaboration de média audiovisuel sur Instagram comme alternative à l'apprentissage du FLE en ligne pour la compréhension orale et la production orale*. Bandung : UPI.

This research is a R&D research that aims to discuss the elaboration of the audiovisual learning media on Instagram to support the online FLE learning of compréhension orale and production orale at level A1 DELF CECRL. This media is developed from the needs of learners on the elaboration of learning media to facilitate their learning of French as a foreign language, especially the learning of compréhension orale and production orale. We hope that this learning media can be an alternative and innovative learning media that can be used for the learning of compréhension orale and production orale. The results of this research are the creation of audiovisual media on Instagram as an alternative to online FLE learning for compréhension orale and production orale that can be used and accessed on the Instagram website [<https://www.instagram.com/aylovecfrench>]. Then, the steps to use this learning media can be accessed on the Youtube site [<https://youtu.be/bv2k74ipGeo>]. Based on the evaluation results of the experts of the elaboration of this learning media, it was found that: the developed media is included in the category “very good”. Thus, it can be used as learning support of the compréhension orale and production orale at level A1. Whereas, based on the learners’ assessment results, this learning media is included in the “good” category and can be used as a learning support for compréhension orale and production orale at level A1.

Keywords : *Compréhension orale and production orale level A1, Instagram, learning media, online FLE learning.*

TABLE DES MATIÈRES

FICHE DE CONFIRMATION.....	iii
ATTESTATION.....	vi
REMERCIEMENTS.....	vii
AVANT-PROPOS.....	ix
RÉSUMÉ.....	x
<i>ABSTRAK</i>	xi
<i>ABSTRACT</i>	xii
TABLE DES MATIÈRES.....	xiii
LISTE DES TABLEAUX.....	xv
LISTE DES FIGURES.....	xvi
LISTE DES IMAGES.....	xvii
LISTE DES ANNEXES.....	xx
CHAPITRE I L'INTRODUCTION.....	1
1.1 L'Arrière-Plan.....	1
1.2 La Limitation de Problème.....	8
1.3 La Problématique de Recherche.....	9
1.4 Les Objectifs de Recherche.....	9
1.5 Les Intérêts de Recherche.....	10
1.6 La Structure Organisationnelle de Thèse.....	10
CHAPITRE 2 LE FONDEMENT THÉORIQUE.....	12
2.1 Le Processus d'Apprentissage pendant la Pandémie Covid-19.....	12
2.1.1 <i>E-Learning</i>	13
2.2 Le Média d'Apprentissage.....	21
2.2.1 La Définition du Média d'Apprentissage.....	21
2.2.2 Les Avantages du Média d'Apprentissage.....	22
2.2.3 Les Classifications du Média d'Apprentissage.....	24
2.2.4 Le Média Audiovisuel.....	27
2.3 Le Média Social.....	41
2.3.1 La Définition du Média Social.....	41

2.3.2	Les Avantages du Média Social.....	42
2.3.3	Les Types du Média Social.....	43
2.3.4	L’Instagram.....	45
2.4	Les Matières de la Compréhension Orale et la Production Orale.....	54
2.4.1	La Compréhension Orale.....	54
2.4.2	La Production Orale.....	57
2.4.3	Les Matières d’Apprentissage.....	59
CHAPITRE 3 LA MÉTHODOLOGIE DE RECHERCHE.....		65
3.1	La Méthode de Recherche.....	65
3.2	Les Populations et Échantillons de Recherche.....	70
3.3	La Technique de Collecte des Données.....	71
3.4	Les Instruments de Recherche.....	71
3.5	La Technique d’Analyse des Données.....	77
CHAPITRE 4 L’ANALYSE DES DONNÉES ET LES RÉSULTATS DE RECHERCHE.....		79
4.1	Le Profil du Média Audiovisuel sur Instagram comme Alternative à l’Apprentissage du FLE en Ligne pour la Compréhension Orale et la Production Orale du Niveau A1.....	79
4.2	Les Étapes pour Utiliser le Média Audiovisuel Élaboré sur Instagram @ <i>aylovetfrench</i> comme Alternative à l’Apprentissage du FLE en Ligne pour la Compréhension Orale et la Production Orale du Niveau A1.....	154
4.3	Les Opinions des Experts et les Utilisateurs sur le Média Audiovisuel Élaboré à l’Instagram @ <i>aylovetfrench</i> comme Alternative à l’Apprentissage du FLE en Ligne pour la Compréhension Orale et la Production Orale du Niveau A1.....	162
CHAPITRE 5 LES CONCLUSIONS ET RECOMMANDATIONS.....		182
5.1	Les Conclusions.....	182
5.2	Les Recommandations.....	185
RÉFÉRENCES.....		186
ANNEXES.....		196

RÉFÉRENCES

- Abdillah, L. A., Sufyati, & Muniarty, P. (2021). *Metode Penelitian dan Analisis Data Comprehensive*. Yogyakarta: Penerbit Insania.
- Abdullah, R. (2016). Pembelajaran dalam Perspektif Kreativitas Guru dalam Pemanfaatan Media Pembelajaran. *Lantanida Journal*, 4(1), 36-49.
- Adinda, S., & Pangestuti, E. (2019). Pengaruh Media Sosial Instagram @exploremalang Terhadap Minat Berkunjung Followers ke Suatu Destinasi (Survei pada Followers @exploremalang). *Jurnal Administrasi Bisnis*, 72(1), 176-183.
- Agustina, W. (2020). *Media Pembelajaran Jumping Frog Untuk Meningkatkan Pemahaman Konsep Makhluk Hidup Bagi Anak Usia Dini*. Tasikmalaya: Edu Publisher.
- Ahmed, S., Shehata, M., & Hassanien, M. (2020). Emerging Faculty Needs for Enhancing Student Engagement on a Virtual Platform. *MedEdPublish*, 9. doi:<https://doi.org/10.15694/mep.2020.000075.1>
- Ainiyah, N. (2018). Remaja Millennial dan Media Sosial: Media Sosial Sebagai Media Informasi Pendidikan Bagi Remaja Millennial. *Jurnal Pendidikan Islam Indonesia*, 2(2), 221-236.
- Anshori, S. (2018). Pemanfaatan Teknologi Informasi dan Komunikasi Sebagai Media Pembelajaran. *Civic-Culture: Jurnal Ilmu Pendidikan PKn dan Sosial Budaya*, 2(1), 88-100.
- Ardyanto, S. (2018). Peningkatan Teknik Servis Pendek pada Bulutangkis Melalui Media Audio Visual. *Jurnal Ilmiah Penjas*, 4(3), 21-32.
- Ariyani, R. D., Indrawati, & Mahardika, I. K. (2017). Model Pembelajaran Guided Discovery (GD) Disertai Media Audiovisual dalam Pembelajaran IPA (Fisika) di SMP. *Jurnal Pembelajaran Fisika*, 6(4), 397-403.

- Astini, N. K. (2020). Pemanfaatan Teknologi Informasi dalam Pembelajaran Tingkat Sekolah Dasar pada Masa Pandemi Covid-19. *Jurnal Lampuhyang*, 11(2), 13-25.
- Asyhari, A., & Silvi, H. (2016). Pengembangan Media Pembelajaran Berupa Bulletin dalam Bentuk Buku Saku untuk Pembelajaran IPA Terpadu. *Jurnal Ilmiah Pendidikan Fisika 'Al-Biruni'*, 5(1).
- Audina, N. A., & Muassomah. (2020). Instagram: Alternatif Media dalam Pengembangan Maharah Al-Kitabah. *Jurnal Ilmiah Program Studi Pendidikan Bahasa Arab*, 8(1), 77-90.
- Bakri, F., Hanif, F., & Rustana, C. (2021). The Powtoon Video in Instagram: The Learning Physics Fun in Social Media. *AIP Conference Proceedings*. 2320, p. 020014. AIP Publishing LLC. doi:<https://doi.org/10.1063/5.0037611>
- Batubara, H. H. (2020). *Media Pembelajaran Efektif*. Semarang: Fatawa Publishing.
- Becker, S. R., & Sturm, J. L. (2017). Effects of audiovisual media on L2 listening comprehension: A preliminary study in French. *Calico Journal*, 34(2), 147-177.
- Bouabida, S. (2017). Le dessin animé un auxiliaire didactique pour développer les compétences orales en classe de français langue étrangère. *Revue LAROS*, 9(2), 221-232.
- Conseil de l'Europe, D. (2001). *Cadre Européen Commun de Référence pour les Langues (CECRL) - Apprendre, Enseigner, Évaluer*. Strasbourg et Paris: Conseil de l'Europe, Didier.
- Damayanti, R. (2018). Diksi dan Gaya Bahasa dalam Media Sosial Instagram. *Jurnal Widyaloka IKIP Widya Darma*, 5(3), 261-278.
- Dariyati, I. G., Marhaeni, A. A., & Widiartini, N. K. (2015). Pengaruh Pembelajaran Praktik Berbantuan Media Audio Terhadap Kemampuan

- Motorik dan Motivasi Belajar Siswa SMP di SLB A Negeri Denpasar Tahun pelajaran 2014/ 2015. *e-Journal Program Pascasarjana Universitas Pendidikan Ganesha*, 5(1), 1-10.
- Diptya. (2021, Mai 6). *10+ Fitur Instagram Terbaru 2021*. Récupéré sur JalanTikus: <https://jalantikus.com/tips/fitur-baru-instagram/>
- Doni, F. R. (2017). Perilaku Penggunaan Media Sosial Pada Kalangan Remaja. *IJSE: Indonesian Journal on Sofrware Engineering*, 3(2), 15-23.
- Ernanida. (2019). Media Audio Visual dalam Pembelajaran PAI. *Murabby: Jurnal Pendidikan Islam*, 2(1), 101-112.
- Fadlillah, M. (2014). *Edutainment Pendidikan Anak Usia Dini*. Jakarta: Kencana.
- Fahmi, M. N. (2018). Endorse dan Paid Promote Instagram dalam Perspektif Hukum Islam. *An-Nawa: Jurnal Studi Islam*, 1(1), 1-27.
- Fatmawati, E. (2017). Dampak Media Sosial Terhadap Perpustakaan. *Libraria*, 5(1), 1-28.
- Fitri, N., & Hartini. (2020). Meningkatkan Kemampuan Berbicara Bahasa Inggris Melalui Strategi Bermain Aktif Pada Anak TK B Aisyiah Bustanul Athfal 1 Denpasar Tahun 2016. *Indonesia Jurnal Sakinah : Jurnal Pendidikan dan Sosial Islam*, 2(1), 37-46.
- Fitriani, Y. (2017). Analisis Pemanfaatan Berbagai Media Sosial Sebagai Sarana Penyebaran Informasi Bagi Masyarakat. *Paradigma*, 19(2), 148-152.
- Geletová, J. (2020). Evaluation of Listening Exercises from the Perspective of Everyday Listening in Lower-Secondary Education. *Digitální Knihovna Univerzity Pardubice*, 21-22.
- Handarini, O. I. (2020). Pembelajaran Daring Sebagai Upaya Study From Home (SFH). *Jurnal Pendidikan Administrasi Perkantoran (JPAP)*, 8(3), 496-503.

- Hapsari, T. P., & Fitria, A. S. (2020). Efektivitas Pembelajaran Daring Mata Kuliah Evaluasi Pengajaran Bahasa dan Sastra Indonesia Masa Pandemi Covid-19. *Jurnal Ilmiah Semantika*, 2(1), 11-20.
- Hardiansyah, Z. (2022, Juin 22). 9 Fitur Baru Instagram, Bisa Bikin Avatar hingga Bantu Cari Anak Hilang. Récupéré sur Kompas.com: <https://tekno.kompas.com/read/2022/06/22/12150007/9-fitur-baru-instagram-bisa-bikin-avatar-hingga-bantu-cari-anak-hilang?page=all>
- Harianto, E. (2020). Metode Bertukar Gagasan dalam Pembelajaran Keterampilan Berbicara. *Jurnal Didaktika*, 9(4), 411-422.
- Harni, A. U., & Agustiningrum, T. E. (2020). La Compétence de la Production Orale des Étudiants de Deuxième Semestre en Utilisant la Stimulation Iconique Pour Rapporter des Événements Passés. *Didacticofrancia: Journal Didactique du FLE*, 9(2), 10-16.
- Hidayati, N. A., & Darmuki, A. (2021). Penerapan Model Auditory Intellectually Repetition (AIR) untuk Meningkatkan Kemampuan Berbicara Pada Mahasiswa. *Jurnal Educatio*, 7(1), 252-259.
- Indri. (2022). Instagram Reels Bikin Fitur Remix Foto untuk Dijadikan Postingan Reels. Récupéré sur urbandigital: <https://urbandigital.id/remix-foto-instagram-untuk-reels/>
- Intan, T. (2021). Strategi Pembelajar Pemula Bahasa Prancis di Perguruan Tinggi French Language Beginner Learner's Strategy in Higher Education. *Jurnal Onoma: Pendidikan, Bahasa dan Sastra*, 7(1), 94-105.
- Irawan, R., & Surjono, H. D. (2018). Pengembangan E-Learning Berbasis Moodle dalam Peningkatan Pemahaman Lagu Pada Pembelajaran Bahasa Inggris. *Jurnal Inovasi Teknologi Pendidikan*, 5(1), 1-11.
- Kertamukti, R. (2015). Instagram dan Pembentukan Citra (Studi Kualitatif Komunikasi Visual dalam Pembentukan Personal Karakter Account Instagram @basukibtp. *Jurnal Komunikasi PROFETIK*, 8(1), 57-66.

- Khairuni, N. (2016). Dampak Positif dan Negatif Sosial Media Terhadap Pendidikan Akhlak Anak. *Jurnal Edukasi*, 2(1), 91-106.
- Khusniyah, N. L., & Hakim, L. (2019). Efektivitas Pembelajaran Berbasis Daring: Sebagai Bukti Pada Pembelajaran Bahasa Inggris. *Jurnal Tatsqif*, 17(1), 19-33.
- Kosasi, S. (2015). Perancangan E-Learning untuk Meningkatkan Motivasi Belajar Guru dan Siswa. *Prosiding Seminar Nasional Pendidikan Teknik Informatika*, 12, p. 84.
- Kurniasih, I., & Astuti, D. (2021). L'Identification du Média d'Apprentissage utilisé par les Professeurs du Français au Lycée à Semarang pendant la Pandémie Covid-19. *Didacticofrancia: Journal Didactique du FLE*, 10(1), 43-48.
- Lestari, E., Astuti, D., & Agustiningrum, T. E. (2014). L'Efficacité de l'Utilisation de la Fiche Pédagogique du Français Basé Sur la Chanson à la Compétence de la Compréhension Orale Pour Les Lycéens de la Classe Onze à SMAN 2 Magelang. *Didacticofrancia: Journal Didactique du FLE*, 3(1).
- Lestari, I. D., Halimatusha'diah, & Lestari, F. A. (2018). Penggunaan Media Audio, Visual, dan Audiovisual dalam Meningkatkan Pembelajaran kepada Guru-Guru. *Jurnal PKM: Pengabdian kepada Masyarakat*, 1(1), 55-60.
- Maesaroh, M., & Sari, R. R. (2018). Instagram Sebagai Upaya Peningkatan Motivasi Belajar Bahasa Arab Mahasiswa. *Multaqa Nasional Bahasa Arab*, 1(1), 1-11.
- Manshur, U., & Ramdlani, M. (2019). Media Audio Visual dalam Pembelajaran PAI. *Al Murabbi: Jurnal Pendidikan Agama Islam*, 5(1), 1-8.
- Mushlihah, K., Yetri, & Yuberti. (2018). Pengembangan Media Pembelajaran Berbasis Multi Representasi Bermuatan Sains Keislaman dengan Output Instagram Pada Materi Hukum Newton. *Indonesian Journal of Science and Mathematics Education*, 1(3), 207-215.

- NapoleonCat. (2022). *Instagram users in Indonesia (Juillet 2022)*.
- Nasution, E. L. (2020). *Uraian Singkat Tentang E-Learning*. Yogyakarta: Deepublish (CV Budi Utama).
- Nizamuddin, Azan, K., & Anwar, K. (2021). *Metodologi Penelitian Kajian Teoritis dan Praktis Bagi Mahasiswa*. Bengkalis Riau: Dotplus Publisher.
- Nomleni, F. T., & Manu, T. S. (2018). Pengembangan Media Audio Visual dan Alat Peraga dalam Meningkatkan Pemahaman Konsep dan Pemecahan Masalah. *Jurnal Pendidikan dan Kebudayaan*, 8(3), 219-230.
- Nugroho, M. Y. (2020). Metode, Media, dan Problematika Pembelajaran PAI Berbasis Daring di Tingkat Madrasah Aliyah. *Jurnal Paramurobi*, 3(2), 1-14.
- Nurati, D. E., & Riyanti, B. (2021). Manfaat E-Learning dalam Proses Belajar Mahasiswa. *The Community*, 1(1), 5-12.
- Nurrita, T. (2018). Pengembangan Media Pembelajaran untuk Meningkatkan Hasil Belajar Siswa. *MISYKAT: Jurnal Ilmu-ilmu Al-Qur'an, Hadits, Syari'ah dan Tarbiyah*, 3(1), 171-210.
- Oktavian, R., & Aldya, R. F. (2020). Efektivitas Pembelajaran Daring Terintegrasi di Era Pendidikan 4.0. *Jurnal Pendidikan dan Ilmu Pengetahuan*, 20(2), 129-135.
- Pane, A. (2017). Belajar dan Pembelajaran. *Fitrah: Jurnal Kajian Ilmu-ilmu Keislaman*, 3(2), 333-352.
- Prasetya, M. A. (2015). E-Learning Sebagai Sebuah Inovasi Metode Active Learning. *Edukasia: Jurnal Penelitian Pendidikan Islam*, 10(2), 319-338.
- Prastowo, A. (2018). *Sumber Belajar & Pusat Sumber Belajar : Teori dan Aplikasinya di Sekolah/ Madrasah*. Depok: Prenadamedia Group.

- Pratiwi, E. D. (2016). Faktor yang Mempengaruhi Niat Menggunakan Instagram dengan The Theory of Reasoned Action Menggunakan Amos 21. *Jurnal Teknik Komputer Amik BSI*, 2(1), 68-77.
- Purwono, J. (2014). Penggunaan Media Audio Visual pada Mata Pelajaran Ilmu Pengetahuan Alam di Sekolah Menengah Pertama Negeri 1 Pacitan. *Jurnal Teknologi Pendidikan dan Pembelajaran*, 2(2).
- Putra, M. M., Ikhtiarti, E., & Rosita, D. (2020). Penggunaan Media Audio-Visual (Film Suara) dalam Keterampilan Menyimak Bahasa Prancis Peserta Didik Kelas XI Akomodasi Perhotelan SMK Krida Wisata Bandar Lampung. *PRANALA: Jurnal Pendidikan Bahasa Prancis*, 3(1), 47-55.
- Rahmatia, M., Monawati, & Darnius, S. (2017). Pengaruh Media E-Learning Terhadap Hasil Belajar Matematika Siswa Kelas IV SDN 20 Banda Aceh. *Jurnal Ilmiah Pendidikan Guru Sekolah Dasar*, 2(1), 212-227.
- Ramadhan, F. H. (2017). Pemanfaatan Media Sosial Instagram Akun @mr.creampuff Sebagai Promosi dalam Meningkatkan Penjualan. *JOM Fisip*, 4(2), 1-15.
- Ramli, M. (2015). Rancangan Media Pembelajaran Pendidikan Agama Islam. *Tarbiyah Islamiyah*, 5(2), 56-78.
- Rita, Mutiarsih, Y., & Mulyadi, Y. (2017). Analisis Kesulitan Mahasiswa dalam Menyimak Materi Audio Bahasa Perancis Pada Perkuliahan Compréhension Orale. *BARISTA: Jurnal Kajian Bahasa dan Pariwisata*, 4(1), 71-81.
- Rukmana, E. I., & Agustiningrum, T. E. (2020). L'Utilisation La Technique de Dictogloss pour la Compétence de l'Écoute dans le Cours Compréhension Orale Élémentaire. *Didacticofrancia: Journal Didactique du FLE*, 9(1), 23-28.
- Saifuddin, M. F. (2017). E-Learning dalam Persepsi Mahasiswa. *Varia Pendidikan*, 29(2), 102-109.

- Sari, M. P. (2017). Fenomena Penggunaan Media Sosial Instagram Sebagai Komunikasi Pembelajaran Agama Islam oleh Mahasiswa Fisip Universitas Riau. *JOM FISIP*, 4(2), 1-13.
- Sari, P. (2015). Memotivasi Belajar dengan Menggunakan E-Learning. *Jurnal Ummul Qura*, 6(2), 20-35.
- Sesriyani, L., & Sukmawati, N. N. (2019). Analisis Penggunaan Instagram Sebagai Media Pembelajaran Bahasa Inggris Pada Program Studi Pendidikan Ekonomi. *EDUKA: Jurnal Pendidikan, Hukum, dan Bisnis*, 4(1), 9-15.
- Simamora, R., Sukirlan, M., & Ikhtiarti, E. (2019). Media Foto dalam Keterampilan Berbicara Bahasa Prancis Siswa SMK Negeri 3 Bandarlampung. *PRANALA: Jurnal Pendidikan Bahasa Prancis*, 2(1), 1-12.
- Siregar, Sofyan. (2016). *Statistika Deskriptif untuk Penelitian Dilengkapi Perhitungan Manual dan Aplikasi SPSS Versi 17*. Jakarta: PT Raja Grafindo Persada.
- Sugiyono. (2017). *Metode Penelitian Kuantitatif, Kualitatif, dan R&D*. Bandung: CV Alfabeta.
- Sugiyono. (2019). *Metode Penelitian Kuantitatif, Kualitatif dan R&D*. Bandung: Alfabeta.
- Suharyanto, & Mailangkay, A. B. (2016). Penerapan E-Learning Sebagai Alat Bantu Mengajar dalam Dunia Pendidikan. *Jurnal Ilmiah Widya*, 3(4), 17-21.
- Sulfemi, W. B., & Nurhasanah. (2018). Penggunaan Metode Demonstrasi dan Media Audio Visual dalam Meningkatkan Hasil Belajar Peserta Didik Mata Pelajaran IPS. *Jurnal Pendas Mahakam*, 3(2), 151-158.
- Suryadi, A. (2020). *Teknologi dan Media Pembelajaran Jilid 2*. Sukabumi: CV Jejak.
- Suyahman. (2021). *Media Pembelajaran PPKn SD*. Klaten: Penerbit Lakeisha.

- Tafonao, T. (2018). Peranan Media Pembelajaran dalam Meningkatkan Minat Belajar Mahasiswa. *Jurnal Komunikasi Pendidikan*, 2(2), 103-114.
- Thiagarajan, S., Semmel, D. S., & Semmel, M. I. (1974). *Instructional Development for Training Teachers of Exceptional Children*. Indiana: Indiana University Bloomington.
- (2003). *Undang-Undang No. 20 Tahun 2003 Tentang Sistem Pendidikan Nasional*. Jakarta.
- (2009). *Undang-Undang No. 24 Tahun 2009 Tentang Bendera, Bahasa dan Lambang Negara, Serta Lagu Kebangsaan*. Jakarta.
- Utami, W. Y., Jamaris, M., & Meilanie, S. M. (2019). Evaluasi Program Pengelolaan Lembaga PAUD di Kabupaten Serang. *Jurnal Obsesi: Jurnal Pendidikan Anak Usia Dini*, 4(1), 67.
- Utari, M. (2017). Pengaruh Media Sosial Instagram Akun @princessyahrini Terhadap Gaya Hidup Hedonis Para Followersnya. *JOM Fisip*, 4(2), 1-22.
- Wahab, A., Junaedi, Efendi, D., & Prastyo. (2021). *Media Pembelajaran Matematika*. Pidie: Yayasan Penerbit Muhammad Zaini.
- Wicaksana, J. E., Atmaja, P., Lestari, W., Tanti, L. A., & Odrina, R. (2020). Efektivitas Pembelajaran Menggunakan Moodle Terhadap Motivasi dan Minat Bakat Peserta Didik di Tengah Pandemi. *Jurnal Edukasi dan Teknologi Pembelajaran*, 1(2), 117-124.
- Wifalin, M. (2016). Efektivitas Instagram Common Grounds. *Jurnal E-Komunikasi Universitas Kristen Petra*, 4(1), 2-9.
- Yuniastuti, Miftakhuddin, & Khoiron, M. (2021). *Media Pembelajaran untuk Generasi Milenial, Tinjauan Teoritis dan Pedoman Praktis*. Surabaya: Scopindo Media Pustaka.
- Zain, N. R., & Ahmad, Z. A. (2015). *Manajemen Perkuliahan Berbasis E-Learning di Perguruan Tinggi* (éd. Cetakan II). Yogyakarta: National Consortium for

Implementing Elearning (NCIE) Center for Developing Islamic Education
(CDIE) FTIK UIN Sunan Kalijaga Yogyakarta.